

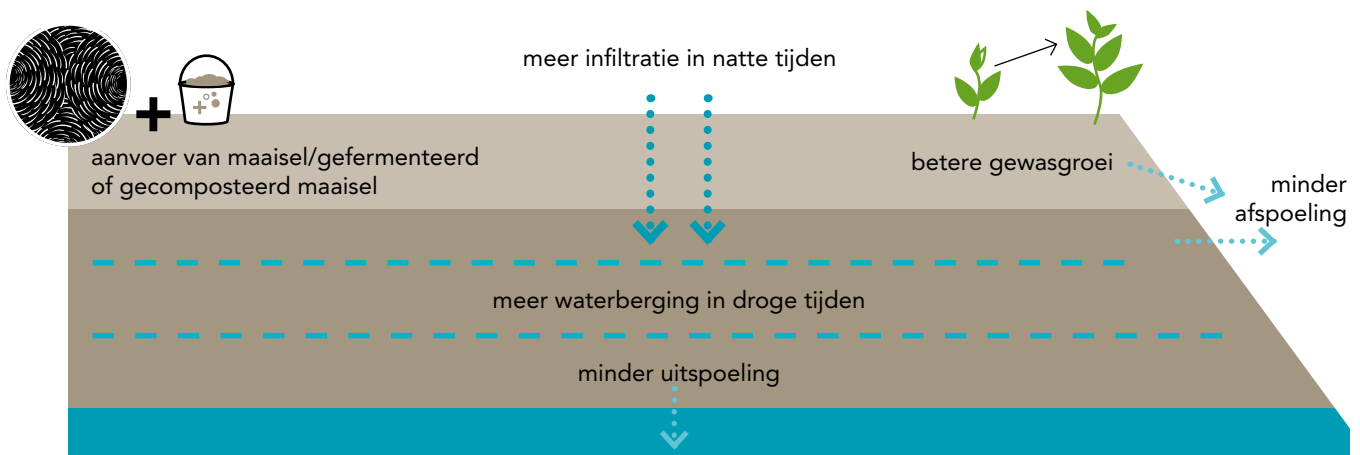
FACILITEER BODEMVERBETERING!

Maaisel dat vrijkomt bij terreinbeheer vormt een uitstekende grondstof voor het verbeteren van de bodem. Het verhoogt het organisch stofgehalte van de bodem, legt CO₂ vast en verbetert de structuur en samenstelling van de bodem. Dit draagt bij aan een rijk bodemleven en daarmee aan de biodiversiteit. Een vitale bodem kan bovendien meer water en voedingsstoffen vasthouden, wat belangrijk is voor een goed waterbeheer en een klimaatrobuuste landbouw.

Het lokaal oogsten en gebruiken van maaisel draagt bij aan een circulaire economie en een duurzaam gebruik van energie en grond. Maar hoewel de stakeholders de voordelen breed herkennen, hebben zij te maken met enkele knellende regels. De Biomassa Alliantie roept beleidsmakers op om deze knelpunten op te lossen en op die manier bodemverbetering te faciliteren!

WERKEN AAN BODEMVERBETERING VOOR:

OPROEP: neem gefermenteerd en gecomposteerd maaisel op in de Vrijstellingsregeling

Bij het toepassen van maaisel als bodemverbeteraar krijgen de betrokkenen te maken met de Vrijstellingsregeling Plantenresten (2005). Deze regeling maakt het mogelijk om materiaal dat in 'in de kleine kringloop is' kan worden benut voor een goed landbouwkundig gebruik. Volgens het achtergronddocument dat bij de oorspronkelijke regeling hoort, betekent dat dat 'berm-, oever- en slootmaaisel afkomstig is van bermen, oevers, watergangen en waterkeringen, lokaal wordt toegepast op een aan- of nabijgelegen landbouwbedrijf.' Op 1 januari 2019 zijn onderdelen van deze regeling herzien. Een belangrijke wijziging is dat de maximale afstand tussen de plek waar het maaisel wordt geoogst en de plek waar het wordt toegepast is vergroot van één naar vijf kilometer.

Echter met de toelichting op de nieuwe regeling is een nieuw knelpunt ontstaan. Maaisel dat is gefermenteerd of gecomposteerd valt namelijk niet onder de herziene Vrijstellingsregeling Plantenresten (2019). Dat betekent dat het materiaal niet in de kleine kringloop kan worden toegepast door agrariërs. De Biomassa Alliantie vindt dat onterecht, omdat gefermenteerd materiaal (zoals Bokashi¹) en compost uitstekende bodemverbeteraars zijn, waarschijnlijk zelfs beter dan vers maaisel (zie kader).

>>> De Biomassa Alliantie pleit er uitdrukkelijk voor dat het – binnen de kleine kringloop – fermenteren of composteren van materiaal onder de Vrijstellingsregeling Plantenresten valt. De Alliantie doet de dringende oproep om de toelichting bij de herziene Vrijstellingsregeling Plantenresten aan te passen.

¹ Bokashi is een merknaam, vandaar dat in dit document de term 'fermenteren' wordt gebruikt.

Fermenteren en composteren van maaisel

Onderzoek wijst uit dat fermenteren en composteren de kwaliteit van maaisel als bodemverbeteraar verbetert. Het leidt tot materiaal met een hoge verhouding tussen koolstof en stikstof (een hoge C/N verhouding), dat fungeert als een 'buffer' en nutriënten aan zich bindt. Uit onderzoek blijkt dat stikstof daardoor wordt geïmmobiliseerd.

Het is de vraag of het direct gebruiken van vers maaisel gunstig is voor een goed landbouwkundig gebruik. Uit onderzoek blijkt dat maaisel minimaal 6-8 weken opgeslagen moet worden (ingekuild of geseald in balen), zodat onkruidzaden geen kans hebben om te kiemen².

De Biomassa Alliantie heeft de sterke voorkeur om maaisel niet rechtstreeks op het land te brengen, maar na fermentatie of als compost. Dit wordt gezien als goed landbouwkundig gebruik. De enige uitzondering hierop is wanneer de agrariër/terreineigenaar het maaisel op korte termijn, bij voorkeur binnen 2 weken, op zijn land kan toepassen.

OPROEP: neem bodemverbeteraars als aparte categorie op in de Meststoffenwet

Een ander knelpunt in de toepassing van gefermenteerd materiaal en compost is dat deze als meststof worden gezien en daarom meetellen in de mestboekhouding. Dit geldt niet als het maaisel als vers materiaal wordt ondergewerkt of opgebracht. De Biomassa Alliantie vindt dat onterecht (zie kader). Het toepassen hiervan draagt niet significant bij aan het gehalte beschikbaar stikstof en fosfaat in de bodem. Sterker nog: deze bodemverbeteraars fungeren als een 'buffer', waardoor meststoffen (zoals stikstof) juist minder snel uitspoelen of worden geïmmobiliseerd. Het weinige fosfaat dat dit materiaal bevat is bovendien sterk gebonden.

»» **De Biomassa Alliantie pleit ervoor om op middellange termijn gecomposteerde en gefermenteerde bodemverbeteraars in de Meststoffenwet op te nemen als aparte categorie, zodat deze niet meegeteld hoeven te worden in de mestboekhouding.**

Voorwaarde: een goede kwaliteitsborging als basis

Het circulair toepassen van maaisel vereist een goede kwaliteitsborging 'van plant tot bodem'. De bij de Biomassa Alliantie heeft hiervoor onderstaande kwaliteitscriteria opgesteld:

- De toepassing gebeurt volgens goed landbouw-/ bosbouwkundig gebruik;
- De hoeveelheid wordt afgestemd op wat de bodem nodig heeft voor verbetering of onderhoud. De Biomassa Alliantie gaat uit van gemiddeld 20 ton maaisel/ ha. Als een agrariër/terreineigenaar meer dan 40 ton/ha wil toepassen dient aangetoond te worden dat de bodem dat nodig heeft.
- Agrariërs/terreineigenaren composteren of fermenteren het maaisel zelf en passen dit binnen 1 jaar (naar goed agrarisch gebruik) toe op hun eigen land;
- Het maaisel is vrij van zwerfvuil, ongewenste stoffen en invasieve soorten;
- Het maaisel is 'gebiedseigen' (de afstand tussen de oogstplek en toepassingsplek is zo klein als mogelijk en zo groot als nodig (liefst enkele kilometers);
- Het maaisel wordt geregistreerd en is traceerbaar van 'plant tot bodem';
- Het oogsten van het maaisel is afgestemd op de toepassing en respecteert natuur- en landschapswaarden.

² Spijker, J.H & Ehlert, P.A.I. (2004). Mogelijkheden voor het onderwerken van maaisel op landbouwgronden in een kleine en een grote kringloop. Alterra-rapport 1071 (p.19), Wageningen.